

קונטרס

דפי עזר

ללימוד שו"ע עם משנה ברורה לפי סדר הלוח "הלכתא דיומא"

■ מוחזר שינה אחת ■

כולל בתוכו:

דפי חזרה

דפי ציורים וטבלאות

דפי סיכום

משפטים תשע"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מפעל הלכתא דיומא

סופה אלא שמע רק שמזכיר השם וסוף הברכה חייב לענות אמן אחריו וי"א דאפילו לא שמע רק חתימת הברכה צריך לענות אמן והיכא שיודע על איזה ברכה הוא עונה לכו"ע צריך לענות, ואף ע"פ שאינו חייב באותה ברכה חייב לענות אחריו אמן ואם רוצה לצאת בעיני דוקא שישמע כל הברכה מתחלה ועד סוף.

על ברכת מי אין עונין אמן? אם היה המברך אפיקורוס או כותי או תינוק או היה גדול ושינה ממטבע הברכות באופן דלא יצא בהברכה מחמת זה אין עונין אחריו אמן ואפילו שמע כל הברכה מפייהם וי"א דבגוי ואפיקורוס אם שמע כל הברכה מפיו עונה אחריו אמן. ועונין אמן אחר עכו"ם או ממי שהמיר דתו לע"ג אם שמע כל הברכה מפיו. כששומע שאחד מתפלל דבר או מברך לישראל אפילו בלא הזכרת השם חייב לענות אמן ולכן המנהג שעונין אמן אחר הרחמן בכהמ"ז.

אימתי מברכין אמן אחר ברכת קטן? הא דאין עונין אמן אחר תינוק דוקא בשעה שלומד הברכות לפני רבו ומותר או לברך בשם ואפילו הרב יכול להזכיר השם כדי ללמד להתינוק הברכו ודוקא עם התינוק מותר להזכיר את השם אבל גדול בשעה שלומד הברכות בגמרא אומר בלא הזכרת השם ורק כשלומד הפסוקים הנזכרים בתלמוד רשאי לאומרן כמו שהם כתובים עם הזכרת השם, אבל בשעה שהם מברכין לפטור את עצמן כיון דבני חינוך הם עונים אחריהם אמן וכן בשעה שאומרים ההפסדה בבית הכנסת. ועל ברכה שמברך על אכילה וכה"ג קודם שהגיע לחינוך אין לענות אמן עליו.

מהו ברכה שאינה צריכה? כל המברך ברכה שאינה צריכה הר"ז נושא שם שמים לשוא והרי הוא כנשבע לשוא אף שהוא מברך כסדר נוסח הברכה בדרך הודאה ושכח וכ"ש אם הזכיר שם השם לבטלה ח"ו ולא דוקא שם של ד' אותיות ה"ה שארי השמות ג"כ בכלל איסור הזה. וה"ה אם הוציא השם בלשון לעז לבטלה דהיינו שלא בדרך שבה והודאה ג"כ יש איסור, ואסור לענות אחריו אמן. כגון שמברך בתוך הסעודה על דברים שנפטרו כבר ע"י ברכת המוציא, ואפילו אם עכשיו לא היה הברכה לבטלה ג"כ היא לפעמים בכלל ברכה שאינה צריכה כגון אם שלחנו ערוך לפניו ודעתו לילך וליטול ידיו ולאכול ולוקח קודם הנטילה ומברך על דברים שדעתו לאכלם בתוך הסעודה ג"כ אסור דגורם ברכה שאינה צריכה וכ"ש המפסיק בין הברכה לעשיה.

אימתי חוזר ומברך מספק? אם תשמע שחברך מזכיר השם אל תכנס תוך דבריו לומר עשה לי כך וכך שהרי עי"ז ישתוק לשמוע דברך ואתה גורם שיוציא שם שמים לבטלה אבל אם תשמע שחברך הזכיר שם השם לקלל את חברו או תפסיק דבריו כי יחטא כשיקלל. אם נסתפק לו על איזה ברכה אם בירך או לא אם הוא דבר שהוא דאורייתא חוזר ומברך ואם הוא דרבנן לא יחזור ויברך ואיסור יש בדבר לחזור ולברך. ואפילו יש ספק ספיקא להצריך ברכה כגון ספק אכל כזית או לא ואת"ל לא אכל שמא הלכה דעל בריה אפילו פחות מכזית מברכין אפ"ה ספיקו להקל ולא יברך.

האם יכולין לצאת כהיום בברכת חברו? בכל הדברים חוץ מפת ויין לא מהני הסיבה והוא הדין ישיבה לדין ולכן נהגו עכשיו בפירות ובשאר דברים שכל אחד מברך לעצמו ודוקא לכתחלה אבל בדיעבד אם בירך וכיוון להוציא חברו והשומע נתכוין לצאת אף בלא הסיבה וישיבה כלל נמי יצא. ואם באו פירות תוך הסעודה אחד מברך לכולם דמיגו דמהני הסיבה לפת מהני נמי לשארי דברים. ולענין שכר ומי דבש שקורין מע"ד נוהגין שכ"א מברך לעצמו, ולענין יין גם לדין מהני הסיבה או ישיבה, ואף בייך טוב שיברך כ"א לעצמו דהאידיא אין העולם רגילין לקבוע עצמן על היין, והמנהג פשוט ברוב המקומות שאין מוציאין אחד את חברו כמעט בשום דבר מאכל משום שאין הכל בקיאיין להתכוין לצאת ולהוציא.

האם יוצאין בלא עניית אמן? אין המברך מוציא אחרים בברכת הנהנין בין בברכה ראשונה ובין בברכה אחרונה אלא אם כן יאכל וישתה עמהם ואז יוצאים בשמיעתן שמכוונין אליו והוא ג"כ מכוין להוציאם אפילו לא יענו אמן, וכ"ז לענין דיעבד אבל לכתחלה לבד מה שמצוה לענות אמן על כל ברכה ששומע מישראל עוד יותר יש חיוב לכתחלה לענות אמן בברכה שמתכוין לצאת בה. ואם אינו אוכל ושותה עמהם אף בדיעבד לא יצאו ואפילו ענו אמן על הברכה אם לא שמה שלא אכל ושתה המברך היה בשוגג או באונס כגון שנשפך הכוס אחר הברכה וכה"ג דבעת הברכה לא היה לבטלה אז יוצאין אחרים על ידו. אם כמה אנשים עושים מצוה אחת מצוה לכתחלה שאחד יברך לכולם דברוב עם הדרת מלך.

מהו נוסח הברכות? כל ברכה בין ברכת הנהנין ובין ברכת המצות בין ברכה ארוכה שיש בה פתיחה וחתימה בין שאין בה אלא פתיחה בלבד שאין בה הזכרת שם ומלכות אינה ברכה חוץ מברכה הסמוכה לחברתה דנמשכת לברכה הקודמת לה שיש בתחלתה שם ומלכות, ואם דילג שם שלא אמר כלל אזכרה או מלכות יחזור ויברך אבל אם אמר אזכרה אחת כגון אדני או אלהינו יצא, ואפי' לא דילג אלא תיבת העולם לבד צריך לחזור ולברך דמלך לבד אינה מלכות ויש חולקין ע"ז אבל אם דילג תיבת אתה אינו מעכב בדיעבד. וה"ה לענין ברכה שיש בה חתימה אם דילג השם בחתימה הוי כלא חתם כלל.

אימתי עונין אמן אחר ברכת עצמו? אין עונה אמן אחר ברכותיו אלא אחר שתי ברכות או יותר שהם סוף ברכות היינו אחר ברכת שומר עמו ישראל לעד [או אחר הפורס סוכת וכו' שאומרים בשבת] שהוא גמר ברכות ק"ש או אחר ברכת בונה ירושלים שהוא גמר ג' ברכות ראשונות שהם מן התורה ולא אחר ברכות ראשונות דערבית ודשחרית, ונהגו לענות אמן אחר יהללך ואחר ישחבת. וי"א שאין עונין אמן רק אחר ברכת בונה ירושלים בברכת המזון וכן המנהג, ובמקומות שנהגו לענות אמן אחר יהללך וישחבת יענה ג"כ אחר ברכת שומר עמו ישראל לעד אבל אין עונין אחר יראו עינינו שמברך בעצמו. ואם בירך על איזה דבר מצוה שרוצה לעשות או ברכת הנהנין וענה אמן הפסיק בזה בין הברכה לאותו דבר ועשה איסור בזה וחוזר ומברך.

אימתי מחויב לענות אמן אחר ברכת חברו? השומע אחד מישראל מברך אחת מכל הברכות אע"פ שלא שמע כולה מתחלתה ועד

ואם בירך על כולם מיני בשמים יצא כשכוין בהדיא להוציא כל המינים ואי לא"ה לא. נתערבו כמה מינים יחד או שהם באגודה אחת וא"א להריח מכל מין בפ"ע מברך עליהם בורא מ"ב מיהו טוב לקטום מהאגודה איזה מין כדי שיוכל לברך עליו ברכתו הראוי לכתחלה. ואם צריך להקדים של עץ לשל עשבי בשמים. כשם שברכת עצי בשמים אינו פוטר לברכת עשבי בשמי' כן ברכת עשבי בשמי' אינו פוטר לברכת עצי בשמים.

הדס ושמן איזה מהן הוא קודם לברך עליו? הביאו לפניו הדס ושמן להריח בהם אם ברכותיהן שוות כגון שהשמן היה מבושם בעצי בשמים שמברכין על השמן בורא עצי בשמים מברך על ההדס ופוטר את השמן וכשמברך עליו נוטל ההדס בימין והשמן בשמאל. ואם אינם שוות כגון שהיה שמן שמבושם בעשבי בשמים שברכתו בורא עשבי בשמים או שהיה שמן אפרסמון דברכתו הוא בורא שמן ערב מברך על ההדס תחילה להריח בהם. ושמן שהביא לסוך ידיי להעביר מהם זוהמת האוכלים אין מברך עליו.

אימתי מברכין על המוגמר? מברכין על המוגמר משיעלה קיטור עשנו קודם שיגיע לו הריח ובדיעבד יכול לברך אף בעת שמריח אבל לא יברך קודם שיעלה קיטור העשן ובדיעבד יצא כל שלא הפסיק בינתיים. ואם מעשן בשביל לבטל הסרחון אין מברכין עליו כלל ואף שנהנה מהבשמים מאד.

המריח באתרוג ביו"ט סוכות האם מברך? המריח באתרוג של מצוה מברך עליו וי"א שאינו מברך ודוקא בשעת נטילתו למצוה אבל קודם לכן או אח"כ מברך לכו"ע ויש שתולקין בזה, ודוקא שנטלו לצאת ולהריח דכשנטלו בידו לצאת ואגב אורחיה העלה ריח לכו"ע אין לברך, ונכון שלא להריח בו ואם מריח בו לא יברך. וי"א דהמריח בפת חם יש לו לברך שנתן ריח טוב בפת וי"א דאין לברך עליו לכך אין להריח בו ואם מריח אין מברך עליו.

בחנות של בושם האם מברכין על הבשמים? הנכנס לחנותו של בשם שיש בו מיני בשמים מברך בורא מיני בשמים, וי"א דדוקא במתכוין להריח מברך אבל באינו מתכוין אלא שהריח בא מאליו ונהנה מזה אינו מברך אבל רבים חולקים ע"ז וס"ל דאפילו אינו מריח במתכוין כיון שהבשמים נעשים כדי להריח בהם והוא נהנה מברך. ואם מונחים בשמים בחדרו של חנוני הבושם ולא בחנותו דהתם לא עבידא לריחא או אפילו אם נתכוין הנכנס שם להריח בהם א"צ לברך אם לא שנטלו בידו להריח בו.

כמה פעמים צריכין לברך בחנות? ישב שם כל היום אינו מברך אלא אחת ואין נ"מ בזה אם הסיח דעתו או לא נכנס ויוצא נכנס ויוצא מברך על כל פעם וכ"ש כשהלך לחנות של בושם אחר בודאי צריך לברך שם פעם אחרת ודוקא שלא היה דעתו לחזור אבל היה דעתו לחזור מיד לא יברך ואפילו כשחוזר ומריח בבשמים אחרים ג"כ א"צ לברך. ובעל החנות גופיה נמי פעם ראשון שבכל יום שנכנס לחנותו צריך לברך עליו לפי שנהנה מריח ותו לא ואפילו נכנס ויוצא דהא דעתו לחזור שוב לחנותו וי"א שאפילו בפעם ראשון שנכנס לחנותו א"צ לברך וע"כ טוב שיכוין להריח ואז לכו"ע יהיה צריך לברך בפעם ראשון. אגודות בשמים שמונחים על השלחן להריח בהם אם נוטלו פעם אחד להריח בו ומברך עליו וחוזר ומניחו על השלחן אם היה דעתו לחזור ולהריח בו א"צ לברך עליהם כשחוזר ומריח בהם ואפילו יצא מביתו ודעתו לחזור מיד א"צ לברך עליהם כיון שהיה דעתו מתחלה להריח בהם בכל שעה ואם הלך לעסקיו או להתפלל בבהכ"נ הוא הפסק וצריך לברך שנית.

דיני ברכת הריח. אסור ליהנות מריח טוב עד שיברך קודם שיריח אבל לאחריו א"צ לברך כלום. אם שכח והריח בלא ברכה ונזכר לאחר שגמר מלהריח הפסיד ברכתו. היו לפניו שתי ברכות אחת של טעם ואחת של ריח נוטל תחלה המין של טעם בימינו ומברך עליו ואח"כ נוטל של ריח ומברך עליו. ודוקא אריח תקנו חכמים ברכה ולא אקול שאין בו ממש וכן לא תקנו ברכה ארחיצה וכדומה.

איזה לשון מברך על איזה בשמים? אם זה שיוצא ממנו הריח עץ או מין עץ אע"ג דלאו עץ גמור הוא דרכין מ"מ כיון דמוציא עליו מעצו מברך בורא עצי בשמים ואם הוא עשב מברך בורא עשבי בשמים ואם אינו לא מין עץ ולא מין עשב מברך בורא מיני בשמים ואם היה פרי ראוי לאכילה ואפילו אינו ראוי לאכול בפ"ע אלא ע"י תערובות מברך הנותן ריח טוב בפירות וי"א שצריך לומר אשר נתן בלשון עבר. וה"מ כשנטלו להריח בו או לאכלו ולהריח בו אבל אם נטלו לאכלו ולא נתכוון להריח בו אע"פ שהוא מעלה ריח טוב אינו מברך, ובנטלו לאכלו ולהריח מוטב לברך על הריח תחלה ואח"כ יברך על האכילה וי"א שיטעום קצת מן הפירי ויברך עליה ברכת האכילה ולא יכוין אז ליהנות מן הריח ואח"כ יברך ברכת אשר נתן וכו' ויריח. ועל כולם אם אמר בורא מיני בשמים יצא הילכך על כל דבר שהוא מסופק בו מברך בורא מיני בשמים. ובדיעבד אם בירך אריח שהכל יצא וי"א שאפילו בדיעבד לא יצא. ועל אגוז מוסקא"ט אם רוצה להריח בו וצימעינג וקלאו"ו שקורין נעגעל"ך מברך שנתן ריח טוב בפירות. וי"א דעל קלאו"ו טוב יותר לברך בורא מ"ב על ריחה. המריח בקאו"י כתושה והיא חמה שריחה נודף ואדם נהנה מאותו ריח צריך לברך ברכת אשר נתן וכו'.

מיני פרחים מה מברך עליהם? על הורד ועל הקנמון ועל מי הורד בין מי הלחלוחית שיצא מן הורד ע"י סחיטתו ובין מה שיצא ע"י שנושרה ונתבשל במים ועל הלבונה והמצטיכי וכיוצא בהם בורא עצי בשמים. וורדים היינו על הורדים הגדלים באילנות אבל אלו הגדלים בקרקע מברכין בורא עשבי בשמים, וי"א דאם מוציא עליו מעצו והוא מתקיים משנה לשנה יברך בורא עצי בשמים.

שמן זית המריח מה מברך עליו? שמן זית שכתשו או טחנו עד שחזר ריחו נודף ולא נתן בתוכו שום בשמים מברך עליו בורא עצי בשמים. וה"ה משאר פירות שגדלין על העץ אם עשה כה"ג ואם היה זה מפירות שאין גדלין על העץ שטחנם וכתשם ומריח שמנם אינו מברך עליהם רק בורא מיני בשמים. שמן שבשמו כמו שמן המשחה וה"ה מים ושאר משקין שנתן בהם הבשמים אם בעצי בשמים מברך בורא עצי בשמים ואם בעשבי בשמים מברך בורא עשבי בשמים ואם היו בו עצים ועשבים בין עשבי בשמים ובין מיני בשמים מברך בורא מיני בשמים ואם סינגו והוציא ממנו הבשמים י"א שמברך בורא שמן ערב וי"א שאינו מברך עליו כלל וכיון שספק הוא נכון לזהר מלהריח בו כדי שלא יכניס עצמו בספק ברכה [והיינו כשאין לו אלא בושם זה אבל כשיש לו בשמים אחרים מברך עליהם עצי או מיני ויוצא גם ע"ז] ומי שאין רוצה להחמיר ע"ע מותר לו לכתחלה להריח ולברך בורא מיני בשמים, וצריך להזהיר שביה"כ לוקחים מיני שפיריטו"ס המריחים להריח בו ואינם מברכין כלל ויותר מזה ששופכין על בגד פשתן שיריח בו וזה אסור דמולידין ריח כבגד.

יש לו כמה מיני בשמים מה מברך עליהם? היו לפניו עצי בשמים ועשבי בשמים ומיני בשמים מברך על כל אחד ברכה הראויה לו ואין לו לפטור עצמו בכרכה כוללת אחת דהיינו בברכת בורא מ"ב אלא לכתחלה צריך לברך על כל אחד בפ"ע ויברך בתחלה על עצי בשמים ועשבי בשמים ואח"כ יברך על שאר מינים בורא מ"ב, ואם אחד חביב לו תמיד יותר צריך להקדימו אך אם שניהם חביבין אצלו בשוה נכון יותר להקדים העצי בשמים ואח"כ יברך עשבי בשמים.

הנהגת בענייני... ביהו"כ מצוי שמריחים אתרוג שנתחב בו הרבה בשמים נעגל"ך מה ברכתו?
Sponsored By: DollarPhone
זכות הלימוד

הלכתא דיומא
כל הזכויות שמורות
© המחלקת המסלול

דיני קדימה בברכת הבשמים שו"ע סימן רט"ז
א) בורא שמן ערב (בשמן אפרסמון)
ב) בורא עשבי בשמים אם חביב לו יותר מעצי בשמים
ג) בורא עצי בשמים על ההדס
ד) בורא עצי בשמים על שאר מינים
ה) הנותן ריח טוב בפירות
ו) בורא עשבי בשמים
ז) בורא מיני בשמים

דפי שוקדים וטיבלאות

משנה ברורה

מן סימן רטז סעיף א
עד סימן ריז סעיף ב

י"ט שבט

1800 466-7593

www.HilchusADiyoma.org

כל הזכויות שמורות
ואסור להעתיקם בלי רשות
© מהגולת המפעל

על איזה מין נס מברכין? י"א שאינו מברך על נס אלא בנס שהוא יוצא ממנהג העולם אבל נס שהוא מנהג העולם ותולדתו כגון שבאו גנבים בלילה ובא לידי סכנה וניצול וכיו"ב אינו חייב לברך כשיגיע שם בפעם אחר ברכת שעשה לי נסים ומ"מ בשעה שאירע לו ההצלה צריך לברך ברכת הגומל דברכת הגומל לא קפדינן כולי האי שיהיה נס גמור. ויש חולקין וטוב לברך בלא הזכרת שם ומלכות. אם נפל עליו אבן וכיו"ב או שעבר עליו עגלה טעונה שברך הטבע היה שימות ע"י"ו והוא ניצול ממותה כשיגיע לאותו מקום משלשים לשלשים צריך לברך ואם נפל אבן סמוך לראשו או נתקע ברזל סמוך לעינו ונעשה לו נס ולא נפל האבן על ראשו ולא נתקע הברזל בעין ממש לדעה ראשונה אין מברכין ולדעה שניה אפשר שמברכים כי כל אדם שקרוב לדבר שיש בו סכנה וניצול מברך וע"כ יברך בלא שם ומלכות. מי שנעשה לו נס יש לו להפריש לצדקה כפי השגת ידו ויחלק ללומדי תורה ויאמר הריני נתן זה לצדקה ויהי רצון שיהא נחשב במקום תודה שהייתי חייב בזמן המקדש וראוי לומר פרשת תודה. וטוב וראוי לו לתקן איזה צרכי רבים בעיר ובכל שנה ביום הזה יתבודד להודות לה' יתברך ולשמוח ולספר חסדו.

מי הם מחויבים בברכת הגומל? ארבעה צריכים להודות יורדי הים כשעלו ממנה, והולכי מדברות כשיגיעו לישוב, ודוקא כשעלו ממנה לגמרי ואין בכלל זה מה שעומדים עם הספינה כשכאה לנמל והאנשים שבה יורדים ליבשה ליום או ליומים או עד שתגיע זמן הספינה לילך הלאה דבזה אין מברכין וה"ה בהולכי מדבריות ובדרך הליכתם עוברים דרך איזה עיר ג"כ אין מברכין, ומי שהיה חולה ונתרפא והולך כבר על כורו, ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא וי"א דדוקא בחבוש על עסקי נפשות והרבה חולקים ע"ז. מי שנתחייב ארבעתן אינו מברך כ"א ברכה אחת לכולן. קטן אינו מחויב להודות [ואפילו מצד מצות חינוך] וגם נשים אין מברכין ברכה זו. וי"א דמ"מ נכון הוא שתברך בפני עשרה עכ"פ בפני נשים ואיש אחד.

היאך מברכין ברכה זו? המברך צריך שיהיה עומד בשעת ברכה ובדיעבד יצא אף בישיבה, ואם לא ענו השומעים אינו מעכב. צריך לברך ברכה זו בפני י' עם בעל הנס ותרי מיניו רבנן ובעיני בני דתנו הלכתא ואם לא שכחיה רבנן לא יניח מלברך ונהגו לברך אחר קריאת התורה לפי שיש שם עשרה ואם בירך בפחות מעשרה י"א שיצא ולפ"ז אם יודע שלא יזדמנו לו עשרה יברך בלא עשרה אפי' לכתחלה וי"א דימתין עד שלשים יום מן יודמן לו עשרה שיוכל לקיים המצוה כהלכתא ויותר לא ימתין וי"א שלא יצא וטוב לחזור ולברך בפני עשרה בלא הזכרת שם ומלכות.

האם יכול אחר לברך ברכת הגומל בשביל חברו? אם בירך אחר ואמר בא"י אמ"ה אשר גמלך כל טוב וענה אמן יצא, ואפילו אחר שאינו קרובו יכול לברך אטובת חברו כל שהוא משמח בזה. וכן אם אמר בריך רחמנא מלכא דעלמא דיהבך לן ולא יהבך לעפרא וענה אמן יצא ואי לא ענה אמן לא יצא ודוקא ששמע הברכה מתחלתה ועד סופה וכוון נמי לצאת בה ידי חובת ברכת הגומל שנתחייב. וה"ה לכתחלה יכול לפטור עצמו בכך. ודוקא שיש שם עשרה דאי ליכא עשרה אין לו לבוין לפטור עצמו ובדיעבד שכונן אם צריך לחזור ולברך תליא בפלוגתא ויברך בלא שם ומלכות. ואין זה ברכה לבטלה מן המברך ורשאי לומר ברכה זו לכו"ע אפילו בפחות מעשרה אע"פ שלא נתחייב בברכה זו הואיל ואינו מברך רק דרך שבח והודאה על טובת חברו ששמח בה וכ"ש על אשתו שהיא כגופו דרשאי לברך, ומזה נהגים שכשילודת נשותיהם והזודות לבוין עומדים ומברכים ברכת הגומל וכשהיא תענה אמן על ברכתו יוצאת בזה וגוסס הברכה יאמר הגומל להיביים טובות שגמלך כל טוב. ואם בירך שלא בפניה יאמר שגמל לאשתי כל טוב ואם הוא מברך על אביו [או רבו] יאמר בא"י אמ"ה שגמל לאבי [או לרבי] כל טוב ואם בפניו יאמר שגמלך כל טוב. ודוקא בקרובו או אזהבו שעכ"פ שמח הוא ברפואתו או בהצלחתו של זה אבל אם אינו שמח בלבו כ"כ אלא שאומר כן מפני השלום אין לו לברך בשם ומלכות דבזה ברכתו לבטלה אלא יאמר ברוך הש"י דיהבך לן ויש חולקים על עיקר דין זה ונכון לזהר לכתחלה שלא לברך ברכת הגומל אפילו על קרובו ואזהבו כ"א על אביו ורבו לבד.

עד מתי יכולין לברך ברכת הגומל? אם איחר שלא בירך בשעה שעלה מן הים או בשעה שחזר לבוריו ממחלתו יש לו תשלומין לברך כל זמן שירצה ונכון שלא לאחר שלשה ימים ואפילו יצטרך בשביל זה לברך שלא בס"ת כפי המנהג אע"פ אל יאחר יותר משלשה ימים כגון אם יצא ביום ב' לאחר שכבר קראו יברך בעשרה בלא ס"ת ואל ימתין עד יום ה'.

על איזה בשמים אין מברכין כלום? אין מברכין על הריח אלא אם כן נעשה להריח הילכך אין מברכין על בשמים של מתים הנתונים למעלה מהמטה שאינם אלא להעביר סרחונו של מת אבל נתונים למטה מברכין שאני אומר לכבוד החיים הם עשויים וכן אין מברכין על בשמים של בהכ"ס ואפילו במתכוין להריח ולא על שמן העשוי להעביר את הזוהמא כגון אדם שגופו מזיע הרבה וצריך לסוך גופו בשמים להעביר וזהמת הזיעה וכן כשאוכל וידי מזוהמות מחמת שנגע בידי באוכלין וסך ידי בשמן ואין נ"מ בין שמן סתם לשמן אפרסמון דחשיבא ובכל ענין אין מברך עליהם שום ברכה.

ריח שאין להם עיקר האם מברכין עליו? מוגמר שמגמרין בו את הכלים אין מברכין עליו בין המגמר בעצמו בין אדם אחר שהולך ומריח מיהו אם מתכוין לגמור כליו וגם להריח צריך לברך עליו וכן המריח בכלים שהם מוגמרים אינו מברך לפי שאין עיקר אלא ריח בלא עיקר. ובכ"ב שאין להם בשמים להריח במוש"ק ונטולין מדוכה שדכו בה בשמים ונקלט בה ריח ומריחין ומברכין ברכתן לבטלה שהיא ריח שאין לו עיקר.

בשמים של אשה האם מברכין עליו? בשמים של אשה שהיא ערה עליו כגון קופה של בשמים תלי בצוארה או אוזת בידה או בפייה אין מברכין עליהם. אבל בפניה אפשר דמותר אבל כמה אחרונים מחמירין דאפילו בפניה אסור ואפילו כשאינה נדה. ובתולות שלנו שסתמן בחזקת נדות הם אסור לכו"ע. ואפילו בבשמים של אשתו נדה אסור להריח. וי"א דאפילו הם מונחים כעת על השלחן ג"כ אין לברך עליהם דעיי"ז יבוא לידי הרעור אם מכייה ויודעה.

באיזה מקומות צריכין לברך שעשה נסים לאבותינו? הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל כגון מעברות הים ומעברות הירדן ומעברות נחלי ארנן ואבני אלגביש של בית חורון ואבן שבקש יוג לזרוק על ישראל ואבן שישב עליה משה בעת מלחמת עמלק וחיות יריחו מברך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה. ודוקא הנך וכדומה שניכר הנס מתוך המקום אבל בלא"ה כגון בבואנו סמוך לירושלים שקרה שם נס בעת מלחמת סנחרב שיצא מלאך ה' והמית כל המחנה אין מברכין על כגון זה שעשה נסים שאין הנס ניכר מתוך המקום מיהו על נס שלו אפי' אין ניכר מתוך המקום כל שמגיע למקום ששם קרה הנס מברך. ובין ברכה זו ובין שאר ברכות הראייה הרי הם כשאר ברכות וכולם בהזכרת שם ומלכות וכן צריך לומר אתה ואלהינו כמו בשאר ברכות גמורות. כל אלו הדברים אינם אלא כשרואה אותם משלשים לשלשים יום חוץ מיום שראה וחוץ מיום שעומד בו עתה ואז הם חובה כמו בפעם ראשונה וקודם לכן אסור וברכתו לבטלה.

מקום שנעשה נס ליחיד מי ומה מברך? הרואה מקום שנעשה נס ליחיד אינו מברך אבל הוא עצמו מברך שעשה לי נס במקום הזה כשחזרו ומגיע שם אחר שקרא לו הנס ומפעם הראשונה ואילך אינו מברך כשמגיע שם אפי"כ עברו שלשים יום מברכה ראשונה, וכל יוצאי ירכו גם כן מברכין בנו אומר שעשה נס לאבי במקום הזה ומבן הבן ואילך יברך שעשה נס לאבותי או לאבי אבא, ובנו ובן בנו צריכין לברך בין שנולדו קודם שקרה הנס ובין שנולדו לאחר מכן משום כבוד אביהם ומנכד ואילך אין מברכין אפי"כ נולדו אבותיהם אחר שקרה הנס לאביהם הראשון. וכל זמן שלא נעשה נס לרוב ישראל כיחיד דיינינן ליה.

נעשה לו נס בהרבה מקומות מה מברך? מי שנעשה לו נסים הרבה בהגיעו לאחד מכל המקומות שנעשה לו נס צריך להזכיר כל שאר המקומות ויכול כלם בברכה אחת, וצריך להזכיר מתחלה מקום שעומד בו ואח"כ יזכיר שארי מקומות. ואף שכלל שארי נסים מ"מ אם פגע אח"כ המקום שנעשה לו שארי נסים מברך עוד הפעם אפילו בו ביום, וכ"ז דוקא ביחיד אבל בנסי רבים שמחוייב כ"א להזכיר לברך כשמגיע למקום הנס אפי"צ להזכיר כל המקומות שנעשו בהם נסים לישראל וגם ביחיד גופא דוקא הוא בעצמו אבל בנו אינו מחויב להזכיר כל הנסים שנעשו לאביו.

על נס של רבו מה מברכין? על נס של רבו צריך לברך כשם שהוא מברך על נס של אביו ונוסחתו ברוך וכו' שעשה נס לרבי במקום הזה ודוקא ברבו מובהק ודוקא הוא אבל בניו אינם מחוייבים בכבוד רבו ואין מברכים אגיסו. י"א דה"ה אם רואה האדם שנעשה לו הנס וכגון שמחוייב לברך אגיסו כאביו ורבו או אדם מסויים מברך עליו כמו שמברך על המקום שנעשה בו הנס. ולפ"ז כל שלשים שלא ראה לאותו האיש כשפוגע בו אח"כ חייב לברך ונוסח הברכה ברוך אתה וכו' שעשה נס לאבי או לרבי ובאדם מסויים יברך שעשה נס לאדם הזה או ברוך שעשה לך נס.

מה מקור המנהג שיוצרות צריכה לשמוע ברכו ולענות אמן? **הגב בענינו** **הלבנת דינא** **זכות תלמוד** **Sponsored By: DollarPhone** **כל הזכויות שמורות** **החברות המייסדות של דעת** **ללימוד שילוח עתיד ארץ** **עם משנה ברורה**

ילדה אשתו מה מברך? ילדה אשתו זכר ואפילו לא ראה בעצמו רק שמע כשהיא בעיר אחרת מברך הטוב והמטיב וגם היא צריכה לברך כן ואפילו היה להם כבר כמה בנים ואפילו אם לא בירך תיכף כששמע ג"כ יברך, ואפילו היו לו כמה זכרים ותאב שילוד לו בת כדי שיקיים מצות פו"ר אפ"ה אין מברך ע"ז ומ"מ בפעם ראשון כשרואה אותה מברך ברכת שהחיינו, ואם מתה אשתו בלידתה מברך שהחיינו ומתחלה צריך להקדים לברך דיין האמת על מיתתה וכן אם מת האב קודם שילדתה היא מברכת שהחיינו ואם מתה איזה שעות אחר לידתה מברך הטוב והמטיב. ויש שנהגו להקל בכרכה שהחיינו שאינה חובה אלא רשות.

מת אביו או שאר אדם מה מברך? מת אביו מברך דיין האמת וה"ה שאר אדם כשר שאדם מצטער עליו מיהו העולם נדהגין לברך בלא שם ומלכות ועכ"פ על ת"ח שמת וכן על קרוביו שחייב להתאבל עליהם ודאי יזכור הברכה בשם ומלכות, היה לו ממון שירשו אם אין לו אחים מברך אח"כ גם כן שהחיינו ואם יש לו אחים במקום שהחיינו מברך הטוב והמטיב. א"ל שמתה אשתו והניחה ממון מברך דיין האמת על מיתתה ושהחיינו על ירושתה.

בנה או קנה בית חדש מה מברך? בנה או קנה בית חדש או קנה וחזר וקנה מברך על כל פעם שהחיינו, ודוקא כשכונה או קנה הבית לעצמו אבל אם יש לו שותפות בגוה כ"א מהשותפים מברך הטוב והמטיב וע"כ קהל שבנו או קנו בהכ"נ יעמוד ש"ץ ויברך בקול רם הטוב והמטיב להוציא את כולם, וה"ה אם נשרף וחזר ובנאו אבל אם סתרו וחזרו ובנאו יש דעות באחרונים בזה וספיקו להקל ואם הוסיף בו איזה שורה בגובה לכו"ע יש לברך.

קנה כלים חדשים מה מברך? קנה כלים חדשים אפילו היה לו כיוצא באלו תחלה או קנה וחזר וקנה מברך על כל פעם שהחיינו בין מלבושים ובין כלי תשמיש ושתיה ואכילה וכיו"ב אם הם דברים שלב האדם שמח בהם עני בראוי לו ועשיר בראוי לו אכן אם הוא עשיר גדול שאפילו כלים יקרים וחשובים אין נחשבים לו לא יברך, וה"ה לכלים ישנים אם הם חדשים לו שלא היו אלו שלו מעולם ולאפוקי אם מכרן וחזרו וקנאן ואפילו אם הם חדשים שלא נשתמש בהם עדיין. ובקניית ספרים י"א דאם היה מהדר אחר זה הספר ושמה בקנייתו מברך וע"כ אין למחות ביד המברך. ויזהר לברך תיכף קודם שיתרגל ויסתלק השמחה ממנו.

על מלבוש מתי מברך בשעת הקנין או בשעת הלבשה? בשעת הקנין יש לו לברך אע"פ שעדיין לא נשתמש בהם וכשילבשם מברך מלביש ערומים קודם שהחיינו אכן אם לובש הבגד שחזית יכול לצאת בכרכת מלביש ערומים שמברך בכרכת השחר. ודוקא אם קנה בגד שראוי ללבושו תיכף אבל אם קנה שום דבר שאינו ראוי ללבושו או להשתמש בו כמו שהוא רק שצריך ליתן לאומן לתקן לא יברך שהחיינו עד שעה שילבש הבגד או ישתמש בהכלי.

על איזה כלים מברכין הטוב והמטיב? קנה כלים שמשמשין בהם הוא ובני ביתו מברך הטוב והמטיב, אבל אם קנה כלים לו וכלים לב"ב מברך על שלו שהחיינו ועל של ב"ב מברך הטוב והמטיב ודוקא אם קנה בשביל אשתו וזרעו אבל אם קנה בשביל עבדו ושפחתו לא מקרי טוב לדידיה אם לא שגם הוא משתמש בהכלים האלו. אם נתנו לו במתנה מברך הטוב והמטיב שהיא טובה לו ולנותן, ודוקא כלים או בגדים שהמקבל משמח בזה אבל מעות לא. וי"א דלא נתקנה ברכה זו כ"א בראיתו להו לאחריו ג"כ טובה גשמיית ולפ"ז כשניתן לו כלים במתנה צריך המקבל לברך ברכת שהחיינו ולא ברכת הטוב ולמעשה טוב יותר לנהוג בזה לברך ברכת שהחיינו ולא ברכת הטוב ומ"מ במקום שעושין הלבשה לנערים יתומים כ"א מהיתומים יברך מלביש ערומים וברכת הטוב והמטיב וברכת שהחיינו לא יברכו. על דבר שאינו חשוב כל כך כגון חלוק או מנעלים ואנפלאות וה"ה שאר כלים שאין חשובים ואין דרך לשמח בהם אין לברך אפי' עני השמח בהם.

על איזה חולי מברכין ברכת הגומל? י"א דאינו מברך רק על חולי שיש בו סכנה כגון מכה של חלל או שאר חולי שיש בו סכנה כגון קדחת של כל הגוף וי"א שכל שחלה בכל גופו שכיוצא בזה מחללין עליו את השבת ע"י עו"ג מברך הגומל אך מ"מ לא יברך אא"כ נפל למטה לא פחות מג' ימים ואם מחלתו יש בו סכנה אפי' בפחות מג' ימים נמי צריך לברכו.

שאר נסים חוץ מאלו האברעה האם מברכין עליהם? הני אברעה לאו דווקא דה"ה למי שנעשה לו נס כגון שנפל עליו כותל וכל כיוצא בזה כולם צריכים לברך הגומל ואע"כ כשיגיע למקום שנעשה בו הנס יברך גם שעשה לי נס במקום הזה. ומי שהלך בדרך אפילו שלא במקום סכנה ובאו עליו לטמים להרגו וניצול לכו"ע מברך ברכת הגומל.

הרואה חלום רע מה יעשה? הרואה חלום ונפשו עגומה עליו אפילו אין בו משמעות לרע ייטיבנו באפי תלתא דרחמי ליה ואפי' היכא שהוא מתענה ולימא באפייהו חלמא טבא חזאי ולימרו אינהו טבא הוא וטבא ליהוי וכו' וצריך שיאמרוהו העונים ג' פעמים וי"א דיאמרוהו ז' פעמים. ובסוף ההטבה יאמרו לו לך אכול לחמך בשמחה ושתה בלב טוב וגו'. וטוב שייטיב בשחיתת אך אז לא יאמרו לו לך אכול בשמחה וגו' אם לא כשאין מתענה, ויזכור החלום במחשבתו בשעת הטבה. מצוה להמצא עם הג' להיטיב ואף בשבת יכול להיטיב חלום. מי שחלם לו חלום קשה על חבירו יתענה. ועוברות ומניקות אין להורות להם להתענות רק יפרו בממון. ולא יתענה רק דוקא כשעושה תשובה עמו ואין מחויב להתענות אלא רשות.

אימתי מברכין על הגשמים? בא"י שמצוי שם יובש גדול וכשבא את הגשמים והגשם יורד בזמנו כל אחד שמח בו אפילו בסתמא צריך לברך בפעם ראשון לאפוקי אם יורד עוד הפעם למחר וי"א דאפילו בפעם ראשון א"צ לברך כשהשנים מסודרות כתיקונן, ואפילו באתן ארצות שרגילין במטר אם נעצרו הגשמים והיה העולם בצער ואח"כ ירדו גשמים צריך לברך.

מה מברכין על הגשמים? אם אין לו שדה אומר מודים אנחנו לך וכו' עד הן הם יודו ויברכו את שמך מלכנו וחיותם בא"י אל רוב ההודאות ואם יש לו שדה בשותפות עם אחר מברך הטוב והמטיב ואפילו אם יש לו רק אשה ובנים הם ג"כ בכלל שותפין ואם אין לו שותף בשדה מברך שהחיינו לבד ולא הטוב ומטיב ואפילו יש לו שותף כותי לא מקרי שותף לזה. י"א דאף שלא ראה בעצמו רק שמע מאחרים שירדו גשמים בשדה שלו אחר העצירה מברך הטוב והמטיב כשהשדה שלו הוא בשותפות ואם השדה שייך לו לבדו מברך שהחיינו. הרואה נילוס כשהוא קטן וחוזר ורואהו בזמן שהוא גדול ושמה בראיתו מברך שהחיינו אף דאין לו קרקע אבל הרואה בכל יום אף דביום זה ניתוסף על שלפניו לא יברך. ואם רואה מים שבכל"ג [הוא חלק מהנילוס שמתפשט בו ג"כ מגודל הנהר] אם כבר ראה המים במקומו בנילוס אין לו לברך על ראית הכל"ג אבל אם לא ראה אלא עתה בכל"ג מברך שהחיינו. ואם אין לו שדה אינו מברך כלל ואפי' ברכת מודים הג"ל דברכה זו לא נתקנה אלא ברואה ולא בשומע וי"א דאין חילוק בין רואה לשומע ויכול לברך ברכת מודים אפילו בשומע, וספק ברכת להקל.

על איזה שמועות מברכין? על שמועות שהם טובות לו לבדו מברך שהחיינו ואם הן טובות לו ולאחרים מברך הטוב והמטיב כשיש לו שמחה מהשמועה וכן להיפוך בדין האמת כשיש לו צער מהשמועה, ואם שמע כמה שמועות בבת אחת די לו בכרכה אחת. ודוקא כששמע מפי אדם נאמן וזה האדם ראה בעצמו אבל אם שמע שמועה [בין שמועה טובה שצריך לברך עליה הטוב והמטיב או שהחיינו בין שמועה רעה שצריך לברך עליה דיין האמת] ואין המגיד נאמן או שהמגיד לא ראה בעצמו לא יברך וכן אם שמע שנתפס הגזלן שגול ממנו לא יברך עד שישב לו הגזלה. מי שהוכרח מחמת עניותו לקחת אשה עשירה שלא בחפצו מברך הטוב והמטיב ודיין האמת וכהיום ממעטין בכרכות אלו.

בירך בראייה ראשונה יכול לברך בראייה שנייה ואם לא בירך בשעת אכילה ראשונה שוב לא יברך על אכילה שניה וכ"ש שלא יברך על אותה אכילה עצמה אף שעדיין לא נתעכל הפרי. והברכה אינה אלא רשות דאי לא מברך לא מיענש ומ"מ ראוי ליהדר שלא לבטלה.

שני פירות ממין אחד האם מברך על כאו"א? שני מינים אע"פ שכולם נכנסים תחת סוג מין אחד מ"מ כשני מינים הם לענין ברכת שהחיינו ואפילו אם אין חלוקין בשמן אם חלוקין בטעמן כגון תאנים לבנים ותאנים שחורים ב' מינים הן לזה וצריך לברך על כל אחד ברכת שהחיינו כשאין באין לפניו בבת אחת וכן ב' מיני אגסים או תפוחים או אגוזים.

ענבים ויין האם מברך על שניהם? אם בירך שהחיינו על ענבים כשישתה יין חדש אינו חוזר ומברך. ואפילו אם שתי ליה אחר מ' יום שנתחזק היין ויש לו טעם אחר מן מוהל הענבים, וי"א דצריך לברך שהחיינו גם על היין החדש וטוב שאם בירך שהחיינו על הענבים אזי כשישתה יין חדש יברך תחלה שהחיינו על איזה מין חדש או על מלבוש כדי לפטור גם את היין [אבל אם בירך תחלה שהחיינו על היין לכו"ע אינו חוזר לברך שהחיינו על הענבים] וכ"ז דוקא כששתה את היין כשהוא תירוש שהוא ניכר שהוא יין חדש אבל אם אינו שותהו עד שהוא יין אפילו לא בירך שהחיינו על הענבים אינו מברך עליו שהחיינו אף שהוא יודע שהוא יין חדש.

על איזה פירות אין מברכין שהחיינו? פרי שאינו מתחדש משנה לשנה אפילו אם יש ימים רבים שלא אכל ממנו אינו מברך שהחיינו. פרי שמתחדש ב"פ בשנה מברכין עליו שהחיינו בכל פעם ופעם אבל שאין לו זמן קבוע לגידולו אין מברכין עליו לכן אין מברכין שהחיינו על ירק חדש דעומד כל השנה בקרקע. וכן דבר שאינו גידולי קרקע כגון עופות ודגים שנודמנו לו אפילו אותן שלא טעם ממינן מעולם אפ"ה אין מברך עליהם שהחיינו. על כמהין ופטירות אין לברך שהחיינו. על ריח המתחדש משנה לשנה כמו ורד וכיו"ב שאר דברים שנעשו להריח נהגו שלא לברך. י"א שעל גדיים וטלאים שרגילים להתחדש פעמים בשנה שמברכין עליהם שהחיינו והעולם נהגו שלא לברך ע"ז. אין לברך שהחיינו על פרי אדמה שקורין (ער"ד עפ"ל). אין לברך שהחיינו על לחם חדש ומ"מ מברכין על הריפות שעושים מדגן חדש שניכרין היטב שהם חדשים ויש חולקין ע"ז. ובקטניות כשהן חדשים וניכרין שהן חדשים כגון שהם ירוקים עדיין במקצת יוכל לברך שהחיינו. על מיני לפתן שקורין מייריין וריבייין ואוגערקע"ס מברכין עליהם שהחיינו.

על מי מברכין ברכת משנה הבריות? הרואה את החיגר ואת הקטע ואת הסומא משתי עיניו ומוכה שחין ומי שמנומר בנקודות דקות אם הם ממעי אמם מברך משנה הבריות ואם נשתנה אחר כך מברך דיין האמת אכן אם שכיה שם הרבה אנשים כזה אין לברך ע"ז דיין האמת ומשנה הבריות וכ"ש אם נעשה זה ע"י חום השמש ועתידין להסתלק. וי"א דדוקא על מי שמצטער עליו אבל על עכו"ם וה"ה לכל מי שאינו מצטער עליו אינו מברך. ואינו מברך אלא פעם ראשונה שהשיגו עליו גדול מאד ואפילו ראה כושי אחר או שארי דברים הנ"ל אחר שלשים יום ג"כ אינו מברך וי"א דה"ה בברכת דיין האמת וי"א דלענין דיין האמת שהוא דוקא על קרובו ואוהבו שמצטער עליו אם רואה זה עוד על קרובו אחר שייך לברך ע"ז דיין האמת וי"א דכל הברכות מברך משלשים יום לשלשים יום, ולמעשה יברך אחר ל' בלא שם ומלכות.

מה מברך על אילנות ובריות טובות? הרואה אילנות טובות ובריות נאות בין זכרים בין נקבות אפילו עכו"ם או בהמה אומר בא"י אמ"ה שככה לו בעולמו ואינו מברך עליהם אלא פעם ראשונה ולא יותר אפילו לאחר שלשים יום לא עליהם ולא על אחרים אא"כ היו נאים מהם. ועכשיו לא נהגו כלל לברך ברכה זו ומ"מ נכון לברך בלא שם ומלכות. ועל עכו"ם רק ראייה בעלמא מותר אבל להסתכל בו ביותר ולהתבונן ברמותו אסור, ואסור לומר כמה נאה כותי זה.

הרואה ע"ז מה מברך? הרואה מרקוליס או שאר עכו"ם אפילו בית ע"ג וי"א דדוקא כשרואה אותה בגלוי אומר בא"י אמ"ה שנתן ארך אפים לעוברי רצונו ואם רואה אותה בתוך ל' יום אינו חוזר ומברך, והאינדא אין מברכים זאת הברכה ואפילו הולך לעיר אחרת וראה שם ע"ג אינו מברך אם ראה את מין זה תוך למ"ד בעירו ואפילו קטן שהגדיל א"צ לברך כיון שראה אותה בקטנותו וי"א דאפילו הוא לא ראה אותה תוך למ"ד כיון שיש רוב העולם שהוא שוכן ביניהם שרואין אותה אין מברך.

על איזה מלכים מברכין? על מלכי ישראל אומר בא"י אלהינו מלך העולם שחלק מכבודו ליראיו ועל מלכי עכו"ם אומר ברוך שנתן מכבודו לבשר ודם. ואפילו סומא כשיודע שהמלך עובר מברך ואם הוא סומא שלא ראה מאורות מימיו יברך בלא שם ומלכות. השלטונים שאין עול מלך עליהם לשנות דבריהם ודן והורג במשפט מברך עליהם. ועל השרים שממנה המלך ככל עיר ועיר טוב לברך בלא שם ומלכות. מצוה להשתדל לראות מלכים אפי' מלכי אוה"ע ומותר לטמא בטומאה של דבריהן מפני כבודן בין למלכי ישראל ובין למלכי או"ה וכן מפני כבוד הבריות כגון לילך לנחם אבלים. אם רואה פ"א המלך לא יבטל יותר מלימודו לראותו אם לא שבא בחיל יותר ובכבוד גדול יותר.

על איזה בתים מברכין? הרואה בתי עשירי ישראל שמיזשבים בתוקף ובגבורה כגון ביישוב בית שני אומר בא"י אמ"ה מציע גבול אלמנה בחורבנן אומר ברוך דיין האמת. ודוקא בא"י ובזמן בית שני אבל בזה"ז אפילו בא"י לא וי"א דאפילו אם הם מיושבים עתה כמו בבית שני ג"כ מברכין וי"א דמברך רק על בתי כנסיות שמתפללין בתוכן וכן נהגו העולם שאין מברכין על שארי בתים כ"א על בהכ"נ כשרואה אותה ביפיה ובתיקונה ואין חילוק בין א"י לחו"ל ואפילו בזה"ז וי"א דבזה"ז טוב לברך ברוך מציע גבול אלמנה בלא שם ומלכות.

רואה חבירו לאחר זמן מרובה מה מברך? הרואה את חבירו לאחר שלשים יום מראיה ראשונה אומר שהחיינו ואחר י"ב חדש מברך מחיה מתים ואין מברך שהחיינו. ואין חילוק בין איש לאשה אם רואה אשתו ואמו בתו ואחותו כיון שהוא שמח ונהנה בראייתם. ואם קיבל ממנו כתב או שאנשים הודיעוהו משלומי יש דעות באחרונים וספק ברכות להקל. אם ראה חכם מחכמי ישראל מברך עליו אשר חלק וגם שהחיינו אם הוא שלשים יום שלא ראה אותו. וכל אלו הברכות הוא כשם ומלכות ואפילו ברכת מחיה מתים. מי שלא ראה את חבירו מעולם ושלח לו כתבים אע"פ שהוא נהנה בראייתו אינו מברך על ראייתו. אם נתבשר לו שילדה אשתו והוא היה במדינת הים וראהו עתה מברך שהחיינו או מחיה המתים [אם הוא לאחר י"ב חודש].

בנו נעשה בר מצוה מה מברך? מי שנעשה בנו בר מצוה יברך בא"י אמ"ה שפטרני מעונשו של זה וזה טוב לברך בלא שם ומלכות והמברך בשם ומלכות לא הפסיד. ונהגו שלא לברך עד שעה שהנער מהפלה בצבור בתורת ש"ן או שהוא קורא בתורה בשבת ראשונה שאו נודע לרבים שהוא בר מצוה. מצוה על האדם לעשות סעודה ביום שנעשה בנו בר מצוה כיום שנכנס לחופה והיינו כיום שנכנס לשנת י"ד. ואם הנער דורש הוי סעודת מצוה אפי' אינו באותו יום.

מתי מברכין שהחיינו על פירות חדשים? הרואה פרי חדש מתחדש משנה לשנה מברך שהחיינו ואפילו רואהו ביד חבירו או על האילן ונהגו שלא לברך עד שעת אכילה ומי שבירך בשעת ראייה לא הפסיד, וכשאוכל לתחלה נכון לברך שהחיינו קודם ואח"כ יברך ברכה הראויה לה וה"ה אם טועם מעט ואח"כ מברך שהחיינו אפשר דג"ז טוב הוא ובדיעבד אם בירך שהחיינו אחר הברכה שבירך על האכילה קודם שהתחיל לטעום אין זה הפסק. ואין לברך עד שנגמר תשלום גידול הפרי ואפילו בדיעבד אם בירך מקודם שנגמר ברכתו היא לבטלה וי"א דכשהגיע לפול הלכן בבוסר ובשאר כל האילנות משיוצאו פרין כיון שמברך עליו ברכתו הראוי לו כשאוכל יוכל ג"כ לברך עליו שהחיינו ולענין דיעבד יש לסמוך עליו שלא לחזור ולברך. ואם לא

על איזה פרי יבליין כהיום לברך שהחיינו? **הגב בענינו** **זכות הלימוד** **הלכתא דיומא** כל הזכות שמורה וחסד לחנינוס מלי רשות © מהמחלת ומתפלל ללימוד שלחן ערוך אורח יום משנה ברורה

לברך אח"כ בודאי נכון להחמיר. ושיעור הברכה שעל רעמים וברקים הוא דוקא בכדי דיבור ואם עבר יותר מכדי דבור מעת שראה הברק או שמע הרעם שוב לא יברך על רעם וברק זה. והיכא דעשה צרכיו ונטל ידיו ושמע קול רעם או ראה ברק יברך מתחלה על הרעם והברק ואח"כ יאמר אשר יצר וסתם ידים שאינו יודע אם הם מלוכלכות כשרות לברכה.

מהו הים הגדול? על ימים ונהרות הרים וגבעות ומדברות אומר בא"י אמ"ה עושה מעשה בראשית ועל הים הגדול והוא הים שעוברים בו לארץ ישראל ולמצרים אומרים בא"י אמ"ה עושה הים הגדול וי"א שעשה את הים הגדול, וי"א דדוקא על ים אוקיינוס שהוא הים הגדול שבכל הימים שמקיף את כל העולם עליו קבעו ברכה בפני עצמו מפני גדלו אבל על ים שעוברין בו לא"י מברכין עליו כמו על שאר ימים. וכל הברכות האלו אינן אלא כשרואה אותן משלשים יום לשלשים יום.

על איזה נהרות מברכין? לא על כל הנהרות מברך אלא על ארבע נהרות דכתיבי בקרא כמו חדקל ופרת וה"ה כל הנהרות שהן גדולות כמו אלו הדי נהרות ושיהיו ידועים שהם מימי בראשית כמו אלו ולא נתהוו אח"כ, והוא שראה אותם במקום שלא נשתנה מהלכם על ידי אדם. דבמקום שחפרו ושינו מהלכו של הנהר לדרך אחרת אין מברכין מאותו המקום והלאה ואם ספק לו אם נשתנו ג"כ לא יברך. וה"ה לענין ימים אם המשיכו בני אדם מאחד לחבירו ועשוהו לאחד אין מברכין על אותו מקום אלא דבימים מסתם אין צריכין לחוש לזה.

על קשת מה מברך? הרואה הקשת אומר בא"י אמ"ה זוכר הברית ונאמן בבריתו וקיים במאמרו ואסור להסתכל בו ביותר. ואין להגיד לחבירו שיש קשת. ואם ראה אותו עוד הפעם אפילו בתוך ל' יום חוזר ומברך.

דיני ברכת החמה. הרואה חמה בתקופתה והוא מכ"ח לכ"ח שנה והתקופה בתחלת ליל ד' כשרואה אותה ביום ד' בבוקר אומר ברוך עושה בראשית. לכתחלה מצותה מיד להקדים מה דאפשר וטוב לברך אותה ברוב עם וכדיעבד עד ג' שעות על היום וי"א דיוכל לברך בשעת הדחק עד חצות אפילו בשם ומלכות. ואם היתה מכוסה בעבים אך נראית רושמה מבין העבים מברכין אבל כשלא נתראה כלל לא נראה לברך. ומנהג ברכה זו קודם הברכה אמרו הללו את ה' מן השמים ואחר ברכת עושה מעשה בראשית אמרו פיוט אל אדון על כל המעשים עד וחיות הקודש ואח"כ מזמור השמים מספרים כבוד אל ואח"כ עלינו לשבח וקדיש.

דיני ברכת הרפואה הנכנס להקיז דם אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שיהא עסק זה לי לרפואה כי רופא חנם אתה ולאחר שהקיז יאמר ברוך רופא חולים וה"ה בכל מידי דרפואה יאמר זה. מי שמתעטש וחבירו אומר לו אסותא יאמר לו ברוך תהיה ואח"כ יאמר לישועתך קויתא ה'.

אין שהות ביום להתפלל מנחה כהוגן מה יעשה? אם אין שהות ביום שיתפללו מתחלה הצבור בלחש ואח"כ גם חזרת הש"ץ יתפלל הש"ץ עם הקהל בקול רם והקהל יאמר עמו בלחש מלה במלה עד לאחר האל הקדוש וטוב שיהיה עכ"פ אחד שיענה אמן על ברכת הש"ץ.

דיני ברכת האילנות. היוצא בימי ניסן וראה אילנות שמוציאין פרח אומר בא"י אמ"ה שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות ליהנות בהם בני אדם, ול"ד בימי ניסן וה"ה בחודש אחר כל שרואה הלבלוך פעם ראשון מברך, ודוקא על פרח אבל על עלים לחודיה לא ואף בפרח דוקא באילני מאכל אבל אילני סרק לא, ואינו מברך אלא פעם אחת בכל שנה ושנה ואפי" על אילנות אחרים לא יברך ואם איחר לברך עד אחר שגדלו הפירות לא יברך עוד ואפילו לא ראה כלל מקודם אבל קודם שגדלו הפירות יוכל לברך ואפילו לא בירך בשעת ראייה ראשונה וי"א דאם לא ראה מקודם לא אבד הברכה אף שגדלו הפירות ומ"מ אם כבר גדל הפרי ונגמר כל צרכו שראוי לברך עליה שהחיינו שוב אין כדאי לברך ברכה זו.

על שינויי הטבע מה מברך? על רעת הארץ ועל הזיקים והוא כמין כוכב היורה כחץ באורך השמים ממקום למקום ונמשך אורו כשבת או כוכב שיש לו זנב ושבת של אורה אומר בא"י אמ"ה עושה מעשה בראשית ואם ירצה יאמר בא"י אמ"ה שכחו וגבורתו מלא עולם אבל לא יברך שתי ברכות כאחת אלא או זו או זו. ואם אותו כוכב עצמו שיש לו שבת רואה עוד הפעם בלילה אחרת א"צ לחזור ולברך כל שהוא עדיין בתוך למ"ד יום לראייה ראשונה. ולא יברך בלילה אחד רק פ"א אפילו אם ראה כוכב אחר רץ באותו לילה. ועל רוחות שגשבו בזעף מברך או שכחו וגבורתו או עמ"ב ורוח הבאה שלא בזעף אם הוא רוח גדול מברך עושה מעשה בראשית ולא יברך שכחו וגבורתו וכו' וטוב לברך תמיד על רוח סערה שאין מצויה רק ברכת עושה מעשה בראשית.

על ברקים ורעמים מה מברך? על הברקים ועל הרעמים נוהגים לברך על הברקים עושה מ"ב ועל הרעמים שכחו וגבורתו וכו' ואם שמע ברק ורעם כאחד מברך עושה מע"ב על שניהם ואם בירך שכחו וגבורתו מ"ע ג"כ יוצא. ואם לא היו תכופים זה אחר זה מברך תחלה על הברק עושה מע"ב ואח"כ על הרעם שכחו וגבורתו מ"ע וה"ה אם לא ראה את הברק ושמע קול הרעם ובירך עליו שכחו וגבורתו מ"ע או שבירך עושה מע"ב ואח"כ ראה ברק מברך עליו ג"כ עושה מע"ב ואם בירך על הברק ונתכוין לפטור הרעם הבא אחריו יצא בדיעבד. וברקים הבאים בלא רעם כלל רק מחמת חום אין מברכין עליהם.

עד מתי נפטור בברכת רעמים שלא יצטרך לברך עוה"פ? כל זמן שלא נתפזרו העבים נפטור בברכה אחת נתפזרו בין ברק לברק ובין רעם לרעם צריך לחזור ולברך. ודוקא היכא שהשמים נטהרו לגמרי בין ברק לברק ואח"כ נתקדרו השמים בעבים ושמע עוד קול רעם וברק אבל היכא שנתפזרו העבים ועדיין מעונן הרקיע אין צריך לחזור ולברך מחדש ודוקא באותו יום אבל ביום אחר ככל גוונא צריך לחזור ולברך.

עומד במקום שא"א לו לברך מה יעשה? היה יושב בבית הכסא או אם היה בבית שמקצבין בו בשר או שהיה הולך במבואות המטונפות ושמע קול רעם או ראה ברק אם יכול לצאת ולברך כדי דבור ימהר לצאת משם כדי שלא יפסיד הברכה אבל אם יתארך יותר מכדי דבור דבלא"ה כבר עבר הזמן א"צ שוב למהר, ודוקא שלא עשה צרכיו ולא נגע בידיו במקום הטינופת [וכדי שלא יפסיד הברכה אין צריך ליטול ידיו מקודם אם לא שהיו ידיו מטונפות] או שיכול ליטול ידיו במים או בשאר מידי דמנקי סמוך לשמיעתו דאל"ה ודאי יתארך הזמן יותר מכדי דבור. י"א דאפילו אם נתעורר לעשות צרכיו מ"מ כל זמן שאין מתאווה כ"כ שיהא בו משום בל תשקצו יכול לצאת משם קודם שעשה צרכיו ולברך ויש מחמירין בזה. והיכי דמשער שישמע עוד קול רעם ויוכל

על מה מברך קודם על רעמים או על ברקים ומי תלוי במי? **הגב בענינו**
Sponsored By: **DollarPhone** **זכות תלמוד**
כל הזכויות שמורות
אוסף החיפוש מיל ירוש
© המחלקת הציבורית

אוכל בלא קבע מותר. ובשיל העשוי מחמשת המינים ג"כ מותר אם אינו קובע עליהו. ובשתייה יותר מכביצה נמי אסור אם הוא משקה המשכר וסתם משקה מותר לשותות אפילו הרבה.

מאימתי מותר להתפלל מנחה? מי שהתפלל תפלת המנחה לאחר ר' שעות ומחצה ולמעלה יצא ויש מקילין לכתחלה משש שעות ומחצה ולמעלה ועכ"פ אם רוצה לאכול או לצאת לדרך או שעתה יוכל להתפלל עם הצבור ואם ימתין על מ"ק לא יהיה לו מנין לכו"ע מותר להתפלל לכתחלה משש שעות ומחצה ולמעלה. וקודם לכן לא יצא אפילו דיעבד וי"א דאף דלכתחלה אסור להתפלל קודם שנשלם החצי שעה שאחר חצות מ"מ בדיעבד שהתפלל בזו החצי שעה לא יתפלל שנית ועיקר זמנה מט' שעות ומחצה ולמעלה.

עד אימתי מותר להתפלל מנחה? לרבנן עד ביהש"מ שהוא לערך רבע שעה קודם צאת הכוכבים ולרבי יהודה עד פלג המנחה שהוא עד סוף י"א שעות חסר רביע. ומשערי' שעות אלו לפי ענין היום ואף אם היום ארוך משערינן לי"ב שעות והם נקראים שעות זמניות וכן כל מקום ששיערו חכמים כשעות משערינן לשעות אלו. ושיעור י"ב שעות היום דמשערינן בו י"א דחשבינן מעמוד השחר עד צאת הכוכבים וממילא לר' יהודה מותר להתפלל מנחה עד שעה ורביע קודם צה"כ ולרבנן עד הלילה וי"א דחשבינן לי"ב שעות מנץ החמה עד שקיעתה וממילא לר' יהודה אינו מותר להתפלל מנחה רק עד שעה ורביע קודם השקיעה ולרבנן עד השקיעה.

היאך עושין כר"י או כרבנן? להלכה דעבד דעבד דעבד דעבד כמר עבד והוא שיעשה לעולם כחד מינייהו שאם עושה כרבנן ומתפלל מנחה עד הלילה שוב אינו יכול להתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה ואם עושה כר' יהודה ומתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה צריך לזוהר שלא יתפלל מנחה באותה שעה אפילו למחר ומכ"ש שלא יתפלל ביום אחד מנחה אחר פלג כרבנן וערבית קודם צה"כ ועכשיו שנהגו להתפלל תפלת מנחה עד ביה"ש אין להתפלל תפלת ערבית קודם צאת הכוכבים ואם בדיעבד התפלל תפלת ערבית מפלג המנחה ולמעלה יצא אבל קודם פלג אפילו בדיעבד לא יצא ויש לסמוך להקל שלא לחזור ולהתפלל אף אם התפלל שעה ורביע קודם שקיעת החמה ובשעת הדחק יכול להתפלל תפלת ערבית מפלג המנחה ולמעלה אף אם דרכו תמיד להתפלל מנחה אחר פלג ומ"מ אין להקל בזה רק אם עכ"פ באותו היום התפלל מנחה קודם פלג אבל אם באותו היום גופא התפלל מנחה אחר פלג שוב אסור לו להתפלל ערבית קודם הלילה וכ"ז אם מתפלל ביחיד אבל צבור שהתפללו מנחה וכשילכו לביתם יהיה טורח לקבצם שנית לתפלת ערבית ויתבטל תפלת הצבור לגמרי מותר להתפלל ערבית סמוך למנחה.

לדידן עד מתי מותר להתפלל מנחה? לדידן במדינות אלו שנוהגין להתפלל ערבית מפלג המנחה אין לו להתפלל מנחה אחר כך אפילו ביום אחר ואפילו אם בדעתו באותו היום להתפלל מעריב אחר צאת הכוכבים ובדיעבד או בשעת הדחק יצא אם מתפלל מנחה עד ביה"ש, ויש לו לזוהר שלא להתפלל אז מעריב רק אחר צה"כ אם לא שהוא בצבור ויהיה טורח לקבצם שנית כשילכו כ"א לביתו. ואף לדידן דנוהגים להתפלל מעריב אחר צה"כ י"א שתפלת המנחה הוא רק קודם שקיעת החמה, ולכתחלה צריך כל אדם לזוהר להתפלל קודם שקיעת החמה דוקא שיגמור תפלתו בעוד שלא נתכסה השמש מעיניו ומוטב להתפלל בזמנה ביחידות מלהתפלל אח"כ בצבור ובדיעבד יוכל לסמוך על דעת המקילים להתפלל אחר שקיעה עד רבע שעה קודם צה"כ [אך כל מה שיכול להקדים מחוייב להקדים כדי שלא יכנס בספק בין השמשות אכן אם כבר נראו כוכבים כבר עבר זמן מנחה בודאי] אך כ"ז בדיעבד ושעת הדחק גדול אבל לכתחלה בודאי אין לאחר זמן המנחה עד אחר שקיעה וכ"ש שיש לזוהר מאד שלא לאחר עד סמוך לצאת הכוכבים.

מה אסור להתחיל בחצי שעה קודם מנחה? לא ישב אדם להסתפר סמוך למנחה היינו חצי שעה קודם שהוא תחלת שעה שביעית ואין חילוק בין היום ארוך או קצר עד שיתפלל ואם יש לו ב' או ג' זוגים מוכנים לפניו שרי, ולא יכנס למרחץ אפילו להזיע בעלמא ולא לבורסקי אפילו לעיוני בעלמא והוא הדין לכל מלאכה או חשבון כיוצא בו שאפשר להמשך או לגרום טרדא ולכן אותם היוצאים לירידים שטרודים בקניית ומכירת סחורה לא יתחילו לכתחלה סמוך לזמן מנחה גדולה עד שיתפללו מקודם, ולא לדין אפילו שמעו טענותיהם מכבר ועתה ראו לישב בשביל גמר דין, ואסור להתחיל ללמוד קודם תפלת המנחה כשמגיע זמן מנחה קטנה. כשמגיע זמן המנחה נכון שלא יקח ילד בחיקו דשמא יטנף בגדיו ובעוד שיחזרו אחר מים יעבור מנחה או יתאחר לזוהר לבהכ"נ.

אם אכן התחיל מה יעשה? אם התחיל באחת מכל אלו אפילו התחיל אחר שהגיע כבר זמן מנחה גדולה ואפילו אחר כך כל שלא הגיע עדיין החצי שעה שקודם מנחה קטנה [דכשהתחיל בזו החצי שעה מפסיק כשיגיע זמן מנחה קטנה ואף שיש שהות הרבה עדיין עד הערב] אינו מפסיק אע"פ שהתחיל באיסור ואפילו התחיל סעודה גדולה או שנכנס לבורסקי גדולה וכה"ג והוא שיהא שהות ביום להתפלל אחר שיגמור סעודתו או מלאכתו אבל אם אין שהות להתפלל אח"כ אפילו התחיל בהיתר מפסיק מיד אפילו עוד היום גדול כל שידוע שתמשך סעודתו או מלאכתו עד שתחשך, והתחלת אכילה משיטול ידיו ומי שרגיל להתיר איזורו בשעת אכילה מקרי התחלה מישתיר איזורו אף קודם נטילה.

איזה סעודה אסור לעשות ואימתי? י"א דאפילו סעודה גדולה סמוך למ"ג שרי וי"א דסעודה קטנה אפי' סמוך למנחה קטנה שרי ונהגו להקל כשתי הסבורות דהיינו בסעודה גדולה סמוך למנחה גדולה ובסעודה קטנה סמוך למנחה קטנה אמנם מיד שקורין לבהכ"נ צריך להפסיק ולהתפלל ודוקא שדרכו ג"כ לילך להתפלל בצבור בבהכ"נ אבל אם דרכו להתפלל ביחידות בביתו לא מהני, מיהו בסעודה גדולה יש להחמיר אפילו סמוך למנחה גדולה שלא לסמוך על קריאת השמש להתחיל אז הסעודה ולפ"ו כשיש חתונה בשבת ולא יצאו מבהכ"נ עד אחר חצות יתפללו מנחה מקודם ואח"כ יאכלו, ואפילו אם התחיל קודם לכן כשמגיע מנחה קטנה והשעה עוברת שמשער שימשך סעודתו עד הלילה צריך לקום ולהתפלל תיכף כשיגיע זמן מנחה קטנה ודוקא בסעודה גדולה אבל בסעודה קטנה א"צ לפסוק מיד דיוכל לסמוך [אפילו אם התחיל סעודתו אחר שהגיע זמן מנחה קטנה] דיפסוק מסעודתו כשיקרא השמש לביהכ"נ.

אחר כשהגיע זמן מנחה קטנה מה אסור לעשות? כשהגיע זמן מנחה קטנה אסור להתחיל ויש מקילין גם בזה דאין איסור אלא בסעודה גדולה סמוך למ"ק ונהגו העולם להקל אף לאחר שהגיע זמן מנחה קטנה. ודוקא סע"ק סומכין על קריאת השמש לבהכ"נ אבל סע"ג אין סומכין על קריאת לבהכ"נ להתיר להתחיל סמוך למ"ק. וליילך למרחץ אפילו לכולא מלתא דמרחץ וכן לענין כל הדברים סומכין על קריאת השמש לבהכ"נ כמו לענין סעודה קטנה. ולפ"ו מותר לילך בע"ש למרחץ אפילו כשהגיע זמן מנחה קטנה במקום שהשמש קורא לבהכ"נ. אמנם אנשי מעשה נוהגין להתפלל מקודם שהולכין לבית המרחץ ויש שמדקדקין לזוהר להתפלל מקודם אפילו כשהולכין לבית המרחץ סמוך למנחה גדולה אמנם הנוהגין להקל בזה אין למחות בידן דיש להם על מה שיסמכו אבל כ"ז דוקא אם השמש יכריז גם לאנשי בית המרחץ לצאת מבע"י איזה זמן קודם השקיעה בכדי שייספיק להם העת אחר צאתם להתפלל בזמנה דאל"ה לא נוכל לסמוך ע"ז כלל.

האם אסור טעימה בעלמא קודם מנחה? הא דאסור לאכול סעודה קטנה היינו כשקובע לסעודה אבל לטעום דהיינו אכילה פירות אפילו כבר הגיע זמן מ"ק ואפילו אם אוכל הרבה מותר. וה"ה לאכול פת כביצה ולא יותר כדרך שאדם

האם מותר בדיעבד להתפלל מנחה בביה"ש?
הגב בענינו...
Sponsored By: DollarPhone
זכות הלימוד
הלבנת דינמא
כל הזכויות שמורות
אוסף החניכות מלי ימות
© מהדורת התשס"ג

דפי שיעורים וטיבלאות

משנה ברורה

מן סימן רלב סעיף ב
עד סימן רלג סעיף ב

כ"ד שבט

1800 466-7593

www.HilchusDiyoma.org

כל הזכויות שמורות

ואסור להעתיקם בלי רשות

© מהגולת הספול

שו"ע סימן רלב - דברים האסורים לעשות משעת המנחה

השיטה	הדין / והגידון
מחבר שיטה א'	אסור / אפי' סעודה קטנה סמוך למנחה גדולה
רמ"א - שיטה ב'	אסור / סעודה גדולה סמוך למנחה גדולה אסור / סעודה קטנה סמוך למנחה קטנה
וי"א - שיטה ג'	מותר / סעודה גדולה סמוך למנחה גדולה אסור / סעודה קטנה סמוך למנחה קטנה
וי"א - שיטה ד'	אסור / סעודה גדולה סמוך למנחה גדולה מותר / סעודה קטנה סמוך למנחה קטנה
ונהגו להקל *	מותר / ויש להחמיר/ סעודה גדו' סמוך למנחה גדו' מותר / סעודה קטנה סמוך למנחה קטנה

משום השמש קורא -

ומיירי שדרכו ג"כ לילך להתפלל בצבור בבהכ"נ אבל אם דרכו להתפלל ביחידות בביתו לא מהני

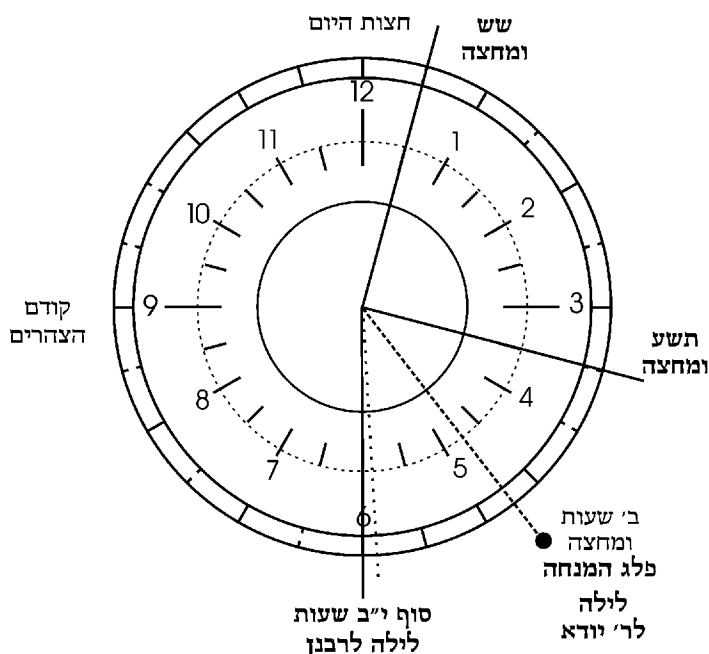
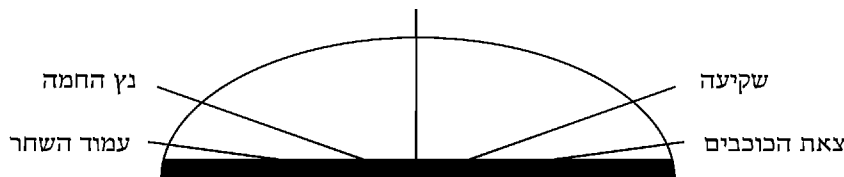

סימן רלב - שו"ע סעיף ב
משיקשור בגד בין כתפיו
בדרך הבורסקים

הענין	התחיל באחת מכל אלו	קטנה	גדולה
תספורת	משיניח סודר הספרים על ברכיו	תספורת דידין	תספורת של בן אלעשה
מרחץ	משיפשוט לבושו העליון	זיעה בעלמא	לחוף ראשו ולהשתתף בצונן וחמין
בורסקי	משיקשור בגד בן כתיפיו	עיוני בעלמא	בורסקי גדולה
סעודה	נטל ידיו	סעודת כל אדם	נשואין/ ברית מילה/ פדיון הבן
לדין *	משישבו אדעתא לדין	גמר דיין	התחלת הדין

* אם הי' עסוקים בו משיתחלו בע"ד - ואם לא הי' עסוקים בו שיתעטפו הדיינים

סימן רל"ג - מ"ב ס"ק ד'
ושיעור י"ב שעות היום
דמשערין בו יש מחלוקת
בין הפוסקים די"א
דחשבינן מעמוד השחר עד
צאת הכוכבים... וי"א
דחשבינן הי"ב שעות מנץ
החמה עד שקיעתה

12		
11		
10		
9		
8		
7		
6		
5		
4		
3		
2		
1		